

KERESZTÉNY MAGVETŐ.

XXXIV. évf.

1899. September—October.

5-ik füzet.

A Berde Mózsza-alapítvány életbelépése.

Berde Mózsza fejedelmi alapítványa életbe lépett.

Hiteszmét hozni elő, a lelkeket megragadni, az eszme gazdag tartalmában a nemzedékeknek élő forrást nyitni: a prófétai ihlet műve. Az eszmének eszközt biztosítani az életre, külső kereteit, intézményeit megjmosítani: az államférfiui böles előrelátás munkája.

A Dávid Ferencz inspiratiojának, az országon áthullámzott és a nemzet minden rétegébe behatolt, győzedelmes unitárius hiteszmének János Zsigmond fejedelem biztosította intézményeit. A 16-ik százév vallási nagy reformatiojának legifjabb hajtása, az unitarismus az ő adományozásai segélyével erős, jól szervezett egyházat alkotott.

Mostoha idők járása s főképp a 18-ik százév vihara elsöpri javainak nagy részét. Nevelő intézményeitől az adományozások elvételnek. A virágzó kolozsvári főiskola pusztán nevével maradv, az egyházközség által adott telken talál menedéket.

A hiteszme az ujkor haladó szelleme által mindinkább igazolást nyer, a hiteszméhez oly nemzeti hagyományok fűződnek, melyek a legdrágábbak és legszentebbek. Keresztényi hitbuzgóság és államférfiui böleség egyesülnek. . . . És jönnek Zsuki és aztán Augustinovies nagy alapítványai.

A hiteszme Európa legmiveltebb országaiban visszhangozik, Anglia és Amerika szabad földjén egyházat teremt, egyesítve abban a legfelvilágosultabb vallásos szellemeket, hitet, tudást, polgári erényt, keresztény erkölesöt. A hiteszme az itthonban termékenyítő ereje újabb megnyilatkozásaiban, költőkben, apostolokban, nagy tudósban és a szabadság lelkes harezosaiban. Keresztény hitbuzgóság, államférfiui előrelátás egyesülnek nagy, dicső tényre. . . . Jön Berde és fejedelmi nagy alapítványa. Jön, hogy a fénylő

hiteszme intézményeit megerősítse, magasra emelje, hogy vallási és erkölcsi, emberi és nemzeti hatásait a jövő számára biztosítsa, mely hatásoknak maga az alapítvány csodás eredménye.

A Berde alapítványa életbe lépett. Itt jegyezzük fel e sorok kíséretében e tényt, az eszme külső történelmében egyik legnagyobb, legjelentősebb tényt.

Nemzedékekre fogja jótéteményeit árasztani és a Berde nevét örökíteni.

Az egyház terjedelmes életrajzban gondoskodik a nagy alapító életének megírásáról.

Az alapítványnyal az egyház tanintézetei magasabb színvonalra jutnak.

Vajha az egyházközségeknek is eljőne Berdéhez hasonló nagy jóltevője!

PÉTERFI DÉNES.

A megigazulás.

II.

A Luther saját fölfogását egyik életirója után röviden közlöm. Luther írta: „Mindnyájunk között, kik mint a szentírás tudós doktorai magasztaltattunk, nem találkozott egy sem, ki Isten igéjéből igazi vigasztalást tudott volna adni és mondani: Istennek igéje s az ő akaratja az, hogy őt dicsérjed és hogy tudjad s *higgyed*, hogy *ő bűneidet megbocsátja s hogy nem haragszik mindörökké*. És én mindenemet odaadtam volna, ha ezeket hallhattam volna; igenis ilyen beszédet elfogadtam volna és a királyokat koronájukért és dicsőségükért nem irigyeltem volna, mert az szívemet, sőt testemet s életemet felvidította s megtartotta volna“.

Ő írja, hogy: „Sokszor nem tudott megbarátkozni Istennek amaz igazságával, mely Róm. 1. 17. ábrázolva van; sőt volt idő, a mikor ezen szentírási mondat ellen ellenséges indulattal viseltetett. S mégis — így szólt tovább — vonzódtam Pál apostol ezen szavaihoz és igyekeztem mélyebb gondolkozás után megtudni s megérteni, mit akar azon szentírási mondásban kifejezni. Ezen töprekedtem éjjel s nappal, míg végtére Isten kegyelméből megértettem, mi ezen mondásnak értelme, az tudniillik: Isten igazsága az evangéliumban hirdettetik, a mint írva van: az igaz ember hitből él. Ebből tanultam az Istennek azon igazságát, melyben az igaz ember Istennek kegyelméből és ajándékából egyedül hitből él, megismerni, és megértettem, hogy Pál apostol ezen szavakkal azt akarja mondani: az evangélium által megjelentetik nekünk azon igazság, mely Isten előtt megáll és melyben minket kegyelemből és csupa irgalomból megigazít. Ekkor újjászületve és úgy éreztem magamat, mintha egy nyitott ajtót találtam volna, melyen át a paradicsomba mehetek; ezen pillanattól fogva a szentírást is más szemmel néztem, mint azelőtt“.¹

¹ Luther M. élete ford. M. Henrik Károly 1880. Budapest, 12—13. 1.